

Sbírka soudních rozhodnutí

Věc C-283/21

VA

v.

Deutsche Rentenversicherung Bund

(žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen)

Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 22. února 2024

„Řízení o předběžné otázce – Sociální zabezpečení migrujících pracovníků – Nařízení (ES) č. 987/2009 – Článek 44 odst. 2 – Rozsah působnosti – Důchod z důvodu úplné pracovní neschopnosti – Výpočet – Zohlednění dob péče o dítě získaných v jiném členském státě – Použitelnost – Článek 21 SFEU – Volný pohyb občanů – Dostatečná vazba mezi těmito dobami péče o dítě a dobami pojištění získanými v členském státě odpovědném za vyplácení důchodu“

1. *Předběžné otázky – Přípustnost – Meze – Otázka týkající se výkladu článku 44 nařízení č. 987/2009 – Nepoužitelnost tohoto ustanovení ve sporu ve věci v původním řízení – Neexistence nezbytnosti požadovaného výkladu pro vyřešení uvedeného sporu – Nepřípustnost*
(Článek 267 SFEU; nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 883/2004, čl. 87 odst. 3, a nařízení č. 987/2009, čl. 44 odst. 2 a článek 93)

(viz body 33, 36–38)

2. *Občanství Unie – Právo na volný pohyb a pobyt na území členských států – Důchod z důvodu úplné pracovní neschopnosti – Povinnost zohlednit pro účely přiznání takového důchodu doby péče o dítě dosažené v jiném členském státě – Osoba, která dosáhla dob pojištění pouze v členském státě odpovědném za vyplácení důchodu – Neexistence placení příspěvků v tomto členském státě před těmito dobami péče o dítě a bezprostředně po nich – Neexistence dopadu na povinnost zohlednit uvedené doby*
[Článek 21 SFEU; nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 883/2004, čl. 1 písm. t)]

(viz body 46–49, 52–55 a výrok)

Shrnutí

Soudní dvůr, kterému Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen (Zemský soud spolkové země Severní Porýní-Vestfálsko pro spory v oblasti sociálního zabezpečení, Německo) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, upřesnil výklad článku 21 SFEU ve sporu v původním řízení, který se týká toho, že instituce důchodového pojištění nezohlednila pro účely výpočtu výše důchodu z důvodu úplné pracovní neschopnosti doby péče o dítě, kterých osoba pobírající tento důchod dosáhla v jiném členském státě.

VA je německá státní příslušnice, která od roku 1962 do roku 2010 žila v Nizozemsku v blízkosti německých hranic.

Po absolvování odborné kvalifikace v Německu, kterou ukončila v červenci 1980, v tomto členském státě ani v Nizozemsku nevykonávala profesní činnost.

V době od 15. listopadu 1986 do 31. března 1999 VA dosáhla dob péče o své dvě děti v Nizozemsku, přičemž nevykonávala výdělečnou činnost (dále jen „sporné doby“). V této době neplatila příspěvky do německého zákonného systému důchodového pojištění.

Od dubna 1999 do října 2012 v Německu vykonávala výdělečnou činnost, která nepodléhala povinnému pojištění. Od října 2012 v tomto členském státě, do kterého se v roce 2010 přestěhovala, vykonávala výdělečnou činnost a v tomto rámci platila příspěvky do německého zákonného systému důchodového pojištění.

Od března 2018 pobírá žalobkyně v původním řízení od Deutsche Rentenversicherung Bund (Spolková instituce důchodového pojištění, Německo) důchod z důvodu úplné pracovní neschopnosti. Pro účely výpočtu výše tohoto důchodu tato instituce kromě dob, během kterých VA platila příspěvky do německého zákonného systému důchodového pojištění, zohlednila i dobu, během níž VA absolvovala odbornou přípravu a dvouměsíční dobu výdělečné činnosti dosažené v roce 1999, ale odmítla zohlednit sporné doby.

VA toto odmítnutí napadla u soudu. Vzhledem k tomu, že její žaloba byla v prvním stupni zamítnuta, podala odvolání k předkládajícímu soudu.

V této souvislosti se předkládající soud rozhodl položit Soudnímu dvoru předběžné otázky, jejichž podstatou je, zda v situaci, kdy příjemce důchodu nesplňuje podmínku výkonu zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti stanovenou v čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009¹, ukládá článek 21 SFEU, vykládaný ve světle judikatury vycházející z rozsudku Reichel-Albert², členskému státu odpovědnému za vyplácení tohoto důchodu povinnost zohlednit doby péče o dítě dosažené v jiném členském státě, ve kterém měl příjemce po mnoho let bydliště, i když tento příjemce neplatil příspěvky do systému pojištění prvního členského státu před uvedenými dobami péče o dítě ani bezprostředně po nich.

¹ – Článek 44 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. 2009, L 284, s. 1) upravuje zohlednění dob péče o dítě.

² – Rozsudek ze dne 19. července 2012, Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:475). V tomto rozsudku Soudní dvůr rozhodl, že v situaci, kdy osoba přechodně bydlela v jiném členském státě, než je stát jejího původu, ukládá článek 21 SFEU příslušnému orgánu členského státu původu povinnost zohlednit pro účely přiznání starobního důchodu doby věnované péči o dítě získané v jiném členském státě, jako by tyto doby byly získány na jeho vnitrostátním území osobou, která vykonávala výdělečnou činnost pouze v tomto prvním členském státě a v okamžiku narození svých dětí přestala dočasně pracovat a zřídila si z čistě rodinných důvodů bydliště na území druhého členského státu.

Závěry Soudního dvora

Poté, co Soudní dvůr potvrdil, že čl. 44 odst. 2 nařízení č. 987/2009 se ve sporu v původním řízení nepoužije, uvedl, že závěry vyplývající z rozsudku Reichel-Albert lze přenést na projednávanou věc.

Soudní dvůr z toho vyvodil, že článek 21 SFEU ukládá členskému státu odpovědnému za vyplácení dotčeného důchodu povinnost zohlednit pro účely přiznání tohoto důchodu doby péče o dítě, které dotyčná osoba získala v jiném členském státě, pokud se prokáže, že existuje dostatečná vazba mezi uvedenými dobami péče o dítě a dobami pojištění získanými touto osobou na základě výkonu výdělečné činnosti v prvním členském státě.

Existence takovéto „dostatečné vazby“ musí být považována za prokázanou, pokud dotyčná osoba získala doby pojištění jako doby odborné přípravy nebo výdělečné činnosti pouze v členském státě odpovědném za vyplácení jejího důchodu, a to jak před, tak po získání dob péče o dítě v jiném členském státě.

Soudní dvůr poté z čl. 1 písm. t) nařízení č. 883/2004³, který je relevantní i v kontextu výkladu článku 21 SFEU, vyvodil závěr, že členské státy mohou ve vnitrostátních právních předpisech stanovit, že některé doby života osoby, během nichž tato osoba nevykonávala zaměstnání nebo samostatnou výdělečnou činnost podléhající povinnému pojištění, a neplatila tedy příspěvky, se považují za „doby pojištění“ získané v dotyčném členském státě.

V takovémto případě nemůže skutečnost, že dotyčná osoba neplatila příspěvky v tomto členském státě během dob, které jsou podle jeho vnitrostátních právních předpisů postaveny na roveň takovýmto dobám pojištění, vyloučit existenci dostatečné vazby mezi dobami péče o dítě získanými touto osobou v jiném členském státě a dobami pojištění získanými v prvním členském státě.

V této souvislosti se s výhradou ověření předkládajícím soudem zdá, že ve věci v původním řízení existuje dostatečná vazba mezi dobami péče o dítě, které VA získala v Nizozemsku, a dobami pojištění, které získala pouze v Německu, a to jak před – pokud jde o dobu odborné přípravy, kterou německé právo považuje za dobu pojištění – tak i po těchto dobách péče – pokud jde o dobu výdělečné činnosti – a to navzdory skutečnosti, že tato osoba v posledně uvedeném členském státě před uvedenými dobami péče ani bezprostředně po nich neplatila příspěvky.

Soudní dvůr uvádí, že v takové situaci, jako ta, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, je délka doby pobytu dotyčné osoby v členském státě, v němž se věnovala péči o své děti, irelevantní.

V takovéto situaci proto členský stát odpovědný za vyplácení důchodu, o který se jedná ve věci v původním řízení, nemůže vyloučit zohlednění dob péče o dítě pouze z toho důvodu, že tyto doby byly získány v jiném členském státě, protože jinak by znevýhodňoval své státní příslušníky, kteří využili svobody pohybu, a porušil by tím článek 21 SFEU. Členský stát odpovědný za vyplácení tohoto důchodu je proto podle tohoto ustanovení povinen tyto doby péče zohlednit pro účely přiznání tohoto důchodu, a to navzdory skutečnosti, že tato osoba v tomto prvním členském státě před uvedenými dobami péče ani bezprostředně po nich neplatila příspěvky.

³ – Článek 1 písm. t) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. 2004, L 166, s. 1; Zvl. vyd. 05/05, s. 72 a oprava Úř. věst. 2013, L 188, s. 10) definuje pojem „doba pojištění“ jako doby přispívání, zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti, jak jsou definované nebo uznané jako doby pojištění právními předpisy, podle kterých byly získány nebo považovány za získané, a veškeré doby za takové považované, jsou-li podle uvedených právních předpisů rovnocenné dobám pojištění.